

Halsnæs hedder halvøen, der fra Nordsjælland strækker sig over mod Rørvighalvøen i Odsherred. Halvøens centrale del er lavtliggende, men mod vest rejser sig et bakkedrag, der løber i en bue fra Sølager i syd til Kikhavn i nord. Fra Hundested Havn til Kikhavn står bakkedraget med en 1,5 kilometer lang stejl og 20-30 meter høj kystklint mod Kattegat. Hundesteds villaer og sommerhuse ligger helt ud til klintekanten det meste af vejen. Dog er der anlagt en sti, der følger kanten op forbi Spodsbjerg Fyr, der ligger tæt på kanten i 34 meters højde med en pragtfuld udsigt. Klinten ligger udsat for Kattegats bølger, der kan være voldsomme under storm fra vest.

Stranden langs klintefoden er stenstrand, og klinten er beskyttet mod nedbrydning fra havet ved hjælp af omfattende kystsikring. Der er bygget stenhøfder vinkelret på kysten og yderligere anlagt et system af kystparallelle bølgebrydere. Det er altsammen udmærket for grundejerne langs klinten, for kystbeskyttelsen ser ud til at virke. Det kan man se på, at klinten nu er græsklædt i næsten hele sin længde. Før kystsikringen var store partier af klinten nøgne på grund af skred, der skyldtes, at havet åd af klintens fod. Den gang var klinten levende, nu er den død, på grund af høfder og bølgebrydere.

Da den var levende, var den et spændende sted for geologisk interesserede, som kunne se, hvad den bestod af, og deraf udlede, hvordan den var dannet. I dag må man nøjes med at nyde turen langs stranden og så alle stenene. Og dog - helt tæmmet er klinten nu ikke. Lige nord for Skansen er der stadig et blottet stykke klint med moræneler. Flere steder nord for trappen ved Knud Rasmussens Hus er der smalle skred, der tungeformet breder sig ud på stenstranden. De består af sand, der er mættet med vand. Vandmætningen skyldes grundvand, der siver ud af klinten over et vandstandsende lerlag. Det overliggende sandlag bliver som vælling, der løber ned ad skrænten, og efterlader et nøgent stykke klint. Omkring og lige øst for Spodsbjerg Fyr er klinten højest. Der er flere blottede partier af klinten, hvor man kan se jordlagene. Endnu længere østpå bliver klinten lavere og lavere og forsvinder helt lidt før Kikhavn.

Skansen blev anlagt i forbindelse med Englandskrigen 1807-1814. Dens kanoner beskyttede indsejlingen til Isefjorden. Har man god tid og kommer forbi i åbningstiden, er Knud Rasmussens Hus et besøg værd.

Klintens geologi

Den gang klinten var levende, og dens lag var tydelige, blev der lavet undersøgelser, der forklarede klintens dannelse, hvilket var til stor gavn for forståelsen af, hvordan Danmark blev overskredet af gletschere i sidste istid. Klinten er opbygget af moræneler, foruden af grus, sand og ler. Moræneleret er aflejret af gletscheris og grus, sand og ler er afsat af isens smeltevand. Lagene ligger ikke pænt vandret, men var foldede på kompliceret vis. Klinten indeholder to slags moræneler, blågråt og brunligt. Det blågrå moræneler indeholder sten fra Oslo-området, og blev aflejret af gletschere, der kom fra nord. Det brune moræneler indeholder mange sten fra Mellemsverige og blev aflejret af gletschere, der kom fra østnordøst.

Foto: Ole Malling.

Hundested Klint. Parti uden kystsikring.

HUNDESTED KLINTER

Historien lyder sådan: Under sidste istids (Weichsel istid) sidste del nåede indlandisen frem til Danmark. Først kom et isfremstød fra nord for ca. 30.000 år siden. Det aflejrede det blågrå moræneler. Isen smeltede lidt tilbage, og smeltevand aflejrede lag af ler, silt og sand ovenpå. Så rykkede isen atter frem og skubbede til lagene, så de blev foldet, omtrent på samme måde, som når man skubber et tæppe sammen. Isen smeltede atter bort, og smeltevandet aflejrede et 5 meter tykt lag af sand oven på de foldede lag. For knap 22.000 år siden rykkede isen atter frem, men denne gang fra en mere østlig retning. Isen foldede alle de tidligere lag og aflej-

rede det brune moræneler. Da den smeltede bort for ca. 18.000 år siden, efterlod smeltevandet et sandlag ovenpå. Det allerøverste lag i klintene er flyvesand, som vinden har aflejret. På en tur langs klinten kan man være heldig at se blottede partier i de nedre dele med det blågrå ler. Øverst kan man se partier med det brune moræneler og smeltevandssand evt. med digesvlehuller. Det brune moræneler er for tiden blottet lige ved Skansen.

Et andet tværsnit af højdedraget ved Hundested kan ses i Store Karlsminde Klint øst for Lynæs Havn.

Klintparti med det brune moræneler, lige nord for Skansen.

2

Foto: Jørn Waneck.

Hundested Klinger Is fra nord og is fra øst – blågrå og brune farver

Et stort bakkedrag markerer den vestlige ende af halvøen Halsnæs i Nordsjælland. Ved foden af og op af bakkerne ligger Hundested. Is fra både Norge og Sverige har skabt bakkerne, og havet har senere spist af dem og skabt stejle klinger. Fra toppen af klinterne er der en fantastisk udsigt.

Hvor:

Klinterne ved Hundested ligger lige nord og lige syd for byen. Spodsbjerg Fyr ved klinten ligger nord for byen.

Koordinater:

55.97576
11.857228

Find flere steder på:
www.geus.dk/naturperler

GEUS

www.geus.dk

Tekst:

Geolog, naturvejleder Jørn Waneck